

Державна (підсумкова) атестація за освітніми програмами основної загальної освіти
Державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 9217

Інструкція до виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 8 завдань. На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3 години (180 хвилин).

Частина 1 складається з 7 завдань (1-7). Завдання частини 1 вимагають проведення різних видів аналізу слова, речення, тексту.

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей № 1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

7	5	2	6	1	3														
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Відповідь:

Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Відповідь:

1	2	4
---	---	---

14	1	2	4																
----	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання частини 2 виконується на основі того ж тексту, який Ви читали, працюючи над завданнями частини 1. Приступаючи до частини 2 роботи, виберіть одне з трьох запропонованих завдань (8.1, 8.2 або 8.3) і дайте письмову розгорнуту аргументовану відповідь. Це завдання виконується на бланку відповідей № 2.

Усі бланки заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої або капілярної ручки.

На екзамені дозволено користуватися орфографічним словником.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. **Записи у чернетці, а також у тексті контрольних вимірювальних матеріалів не враховуються при оцінюванні роботи.**

Бали, отримані Вами за виконані завдання, сумуються.

Намагайтеся виконати якомога більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь до кожного завдання в бланках відповідей № 1 і № 2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина I

Відповідями до завдань 1-7 є слово (кілька слів) або послідовність цифр. Відповідь запишіть у поле відповіді у тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ № 1 праворуч від номера завдання,

починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву або цифру пишеть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

1

Синтаксичний аналіз.

Прочитайте текст.

1) Уже відтала земля. 2) Оживає травичка і тягне до сонця свої зелені вушка. 3) Вона прислухається до жайворонкової пісні, що ллється з теплого голубого неба. 4) Стовбурами дерев починають бродити цілющі соки. 5) Перекреслюють небо голосні косяки диких гусей.

Укажіть варіанти відповідей, у яких правильно визначено **граматичну основу** в одному з речень чи в одній з частин складного речення тексту. Запишіть номери відповідей.

- 1) уже відтала (речення 1)
- 2) оживає травичка і тягне (речення 2)
- 3) прислухається (речення 3)
- 4) починають бродити соки (речення 4)
- 5) перекреслюють небо (речення 5)

Відповідь: _____.

2

Пунктуаційний аналіз.

Розставте розділові знаки. Укажіть цифри, на місці яких повинні стояти коми.

Є прадавні скарби (1) що намертво лежать у землі (2) і є живі скарби (3) що йдуть по землі (4) від покоління до покоління (5) огортаючи глибинним чаром (6) людську душу.

Відповідь: _____.

3

Синтаксичний аналіз.

Замініть словосполучення «зустріти з радістю», утворене способом керування, синонімічним словосполученням з підрядним зв'язком **прилягання**. Напишіть утворене словосполучення.

Відповідь: _____.

Орфографічний аналіз.

Укажіть варіанти відповідей, у яких подано правильне пояснення написання виділеного слова. Запишіть номери цих відповідей.

- 1) **НАВМАННЯ** – подвоєння відбувається унаслідок збігу приголосних звуків.
- 2) **ПРАЦЬОВИТИЙ** – м'який знак пишеться на позначення м'якості приголосних у кінці слова чи складу.
- 3) **ТАКСІ** – *і* пишеться у кінці незмінних слів іншомовного походження.
- 4) **МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ** – через дефіс пишуться прикметники, утворені від незалежних між собою слів (між ними можна вставити сполучник *і*).
- 5) **ХВАСТЛИВИЙ** – спрощення не позначається на письмі у прикметниках, утворених від іменників іншомовного походження на **-ст**.

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 5–8

(1) У дитинстві я ненавиділа ранки, тому що до нас у садочок приходив татусь. (2) Він сідав на стілець біля ялинки, довго грав на своєму баяні, намагаючись підібрати потрібну мелодію, а наша вихователька строго говорила йому: «Валерій Петрович, вище!» (3) Всі хлопці дивилися на мого батька і від сміху рвали боки.

(4) Він був маленький, товстенький, рано почав лисіти, і, хоча ніколи не пив, ніс у нього чомусь завжди був буряково-червоного кольору, як у клоуна. (5) Діти, коли хотіли сказати про когось, що він смішний і негарний, говорили так: «Він схожий на Ксюшиного тата!»

(6) І я спочатку в садку, а потім у школі несла тяжкий хрест батьківської неадаптованості. (7) Все б нічого (хіба мало у кого які батьки!), але мені було незрозуміло, навіщо він, звичайний слюсар, ходив до нас на ранки зі своєю дурною гармошкою. (8) Грав би собі вдома і не ганьбив ні себе, ні свою дочку! (9) Часто збиваючись, він тоненько, по-жіночому, ойкав, і на його круглому обличчі з'являлася винувата посмішка. (10) Я готова була провалитися крізь землю від сорому і поводити себе підкреслено холодно, показуючи своїм виглядом, що ця безглузда людина з червоним носом не має до мене жодного відношення.

(11) Я вчилася в третьому класі, коли сильно застудилася. (12) У мене почався отит. (13) Від болю я кричала і стукала долонями по голові. (14) Мама викликала швидку допомогу, і вночі ми поїхали до районної лікарні. (15) По дорозі потрапили в страшну заметіль, машина застрягла, і водій верескливо, як жінка, став кричати, що тепер всі ми замерзнемо. (16) Він кричав пронизливо, мало не плакав, і я думала, що у нього, напевно, теж болять вуха. (17) Батько запитав, скільки залишилося до райцентру. (18) Але водій, закривши обличчя руками, твердив: «Який я дурень!» (19) Батько подумав і тихо сказав мамі: «Нам потрібна вся мужність!» (20) Я на все життя запам'ятала ці слова, хоча дикий біль кружляв мене, як заметіль сніжинку. (21) Він відкрив дверцята машини і вийшов у ревучу ніч. (22) Дверцята зачинилися за ним, і мені здалося, ніби величезне чудовисько, брязнувши щелепою, проковтнуло мого батька. (23) Машину хитало поривами вітру, по засніженому склу з шурхотом сипався сніг. (24) Я плакала, мама цілувала

мене холодними губами, молоденька медсестра приречено дивилася в непроглядну темряву, а водій хитав головою.

(25) Не знаю, скільки минуло часу, але раптом ніч освітілася яскравим світлом фар, і довга тінь якогось велетня лягла на моє обличчя. (26) Я прикрила очі і крізь вії побачила свого батька. (27) Він взяв мене на руки і притиснув до себе. (28) Пошепки він розповів мамі, що дійшов до райцентру, підняв усіх на ноги і повернувся зі всюдиходом.

(29) Я дрімала на його руках і крізь сон чула, як він кашляє. (30) Тоді цьому не надали значення. (31) А він довго потім хворів двостороннім запаленням легенів. (32) Ця ніч перевернула моє уявлення про батька.

(33) ... Мої діти дивуються, чому, прикрашаючи ялинку, я завжди плачу.

(34) З темряви минулого до мене приходить татусь, він сідає під ялинку і кладе голову на баян, ніби крадькома хоче побачити серед натовпу дітей свою дочку і весело посміхнутися їй. (35) Я дивлюся на його обличчя і теж хочу йому посміхнутися, але замість цього починаю плакати.

(За Н. Аксьоновою)

5

Аналіз змісту тексту.

Які з висловлювань не відповідають змісту тексту? Вкажіть номери відповідей.

- 1) У дитинстві оповідачка соромилася вигляду свого батька.
- 2) У третьому класі дівчинка захворіла отитом і відчувала сильну біль.
- 3) Батько оповідачки помер, коли рятував свою доньку.
- 4) Ставши дорослою, героїня тексту зрозуміла, якою чудовою і доброю людиною був її батько.
- 5) У дитячому садку хлопці завжди чекали Ксюшиного тата і з радістю слухали його музику.

Відповідь: _____.

6

Аналіз засобів виразності.

Укажіть варіанти відповідей, у яких засобом виразності мовлення є фразеологізм.

- 1) І я спочатку в садку, а потім в школі несла тяжкий хрест батьківської неадаптованості.
- 2) Всі хлопці дивилися на мого батька і від сміху рвали боки.
- 3) З темряви минулого до мене приходить батько, він сідає під ялинку і кладе голову на баян, ніби крадькома хоче побачити серед натовпу дітей свою дочку і весело посміхнутися їй.
- 4) Я плакала, мама цілувала мене холодними губами, молоденька медсестра приречено дивилася в непроглядну темряву, а водій хитав головою.
- 5) Дверцята зачинилися за ним, і мені здалося, ніби величезне чудовисько, брязнувши щелепою, проковтнуло мого батька.

Відповідь: _____.

Лексичний аналіз.

Знайдіть у тексті синонім до слова ТАТУСЬ. Запишіть це слово.

Відповідь: _____.

Не забудьте перенести всі відповіді на завдання 1-7 у бланк відповідей №1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи. Перевірте, щоб кожна відповідь була записана в рядку з номером відповідного завдання.

Частина II

Використовуючи прочитаний текст, виконайте на окремому аркуші ТІЛЬКИ ОДНЕ із завдань: 8.1, 8.2 або 8.3. Перед написанням твору запишіть номер обраного завдання: 8.1, 8.2 або 8.3.

8.1

Напишіть твір-роздум, розкриваючи зміст висловлювання російського лінгвіста О.О. Реформатського: **«Займенники дозволяють уникати нудних повторів мови, економлять час і місце у висловлюванні...»**

Аргументуючи свою відповідь, наведіть два приклади з прочитаного тексту. Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосовуйте цитування. Ви можете писати роботу в науковому або публіцистичному стилі, розкриваючи тему на лінгвістичному матеріалі.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за поданим текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.2

Напишіть твір-роздум. Поясніть, як Ви розумієте зміст речення 33: **«Мої діти дивуються, чому, прикрашаючи ялинку, я завжди плачу».**

Наведіть у творі 2 аргументи з прочитаного тексту, що підтверджують Ваші міркування.

Наводячи приклади, вказуйте номери потрібних речень або застосовуйте цитування.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

8.3

Як Ви розумієте значення слова **ЛЮБОВ?** Сформулюйте і прокоментуйте подане Вами визначення. Напишіть твір-роздум на тему **«Що таке батьківська любов?»**, взявши за тезу подане Вами визначення.

Аргументуючи свою тезу, наведіть 2 приклади-аргументи, що підтверджують Ваші міркування: один приклад-аргумент наведіть з прочитаного тексту, а другий – з Вашого життєвого досвіду.

Обсяг твору – не менше 120 слів.

Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів. Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

Перевірте, щоб кожна відповідь була записана поруч з номером відповідного завдання.